

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Bydgoszczy**

Bydgoszcz, dnia kwietnia 2011 r.

**Pan
Jarosław Kieca
p.o. Dyrektora
Gminnego Zespołu Oświaty
w Kcyni**

LBY-4101-25-09/2010
P/10/074

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Bydgoszczy skontrolowała Gminny Zespół Oświaty w Kcyni, zwany w dalszej treści „Zespołem”, w zakresie wykorzystania środków publicznych na pomoc materialną dla uczniów. Badaniami objęto lata 2009-2011 (I kw.).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokóle kontroli podpisanym w dniu 30 marca 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ust. 1 ustawy o NIK, przekazuje Panu Dyrektorowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Zespołu w zakresie objętym kontrolą, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości.

1. Formułując ocenę pozytywną NIK uwzględniła w szczególności:

- udzielanie pomocy materialnej uczniom spełniającym wymagane kryteria,
- przestrzeganie form udzielania stypendiów i zasiłków szkolnych,
- uwzględnienie w decyzjach pozytywnych wszystkich elementów wymienionych w art. 107 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego², zwanej dalej „kpa”,

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

² Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 ze zm.

- prawidłowe wykorzystanie dotacji celowej przyznanej na stypendia i zasiłki szkolne,
- przestrzeganie warunków realizacji programu rządowego „Wyprawka szkolna”, ustalonych w rozporządzeniach Rady Ministrów³.

1.1. W latach 2009 – 2010 pomocą materialną w formie stypendiów i zasiłków szkolnych, objęto wszystkich uczniów spełniających wymagane kryteria, tj. odpowiednio 678 i 545 osób. W 2009 r. liczba uczniów objętych pomocą materialną stanowiła 32,9 % uczniów ogółem, a w 2010 r. – 28,2 %.

Dotacja celowa na pomoc materialną o charakterze socjalnym dla uczniów (w 2009 r. - 824,8 tys. zł i w 2010 r. – 480,3 tys. zł) została wykorzystana zgodnie z przeznaczeniem. Środki wydatkowane na zasiłki szkolne (1.120 zł – w 2009 r., brak wydatków w 2010 r.) stanowiły 0,1 % kwoty dotacji i nie przekraczały wskaźnika 5%, określonego w art. 90r ust. 4 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty⁴, zwanej dalej „ustawą o systemie oświaty”.

Niski poziom wykorzystania w 2010 r. dotacji tłumaczono brakiem środków finansowych dla zapewnienia wkładu własnego Gminy w realizacji zadania. W badanym zakresie stwierdzono, że niskie wykorzystanie dotacji w 2010 r. nie miało wpływu na wysokość przyznanych stypendiów. We wszystkich 120 badanych decyzjach z lat 2009-2010 wysokość przyznanych stypendiów była stała i wynosiła 124,80 zł/m-c. Natomiast w 2010 r. dla części uczniów (28 % ogółem badanych) wypłata środków nastąpiła w kwocie niższej od kwoty przyznanej w decyzjach. Zgodnie z wyjaśnieniami, wynikało to z trudnej sytuacji finansowej rodzin i z braku możliwości wyłożenia odpowiednich środków na zakup artykułów i pomocy szkolnych.

1.2. Na 120 zbadanych decyzji pozytywnych, tj. 9,9 % ogółem wydanych w latach 2009-2010, wszystkie zawierały elementy wymagane przez art. 107 kpa, tj. oznaczenie organu administracji publicznej, datę wydania, oznaczenie strony, powołanie podstawy prawnej, rozstrzygnięcie, uzasadnienie faktyczne, pouczenie, czy i w jakim trybie służy od niej odwołanie, podpis z podaniem imienia i nazwiska oraz stanowiska służbowego osoby upoważnionej do wydania decyzji.

³ W 2009 r. obowiązywało rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 kwietnia 2009 r. w sprawie szczegółowych warunków udzielania pomocy finansowej uczniom na zakup podręczników (Dz. U. Nr 76, poz. 642). W 2010 r. obowiązywało rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 maja 2010 r. w sprawie szczegółowych warunków udzielania pomocy finansowej uczniom na zakup podręczników oraz wypłaty uczniom zasiłku powodziowego na cele edukacyjne (Dz. U. Nr 95, poz. 612 ze zm.).

⁴ Dz. U. z 2004 r., Nr 256, poz. 2572 ze zm.

1.3. Podstawą wypłaty stypendium w 2009 r., było w większości przypadków wykorzystanie przez wnioskodawców tzw. talonów, służących rozliczeniu zakupów artykułów i pomocy szkolnych, natomiast w 2010 r. wypłata stypendium następowała po wcześniejszym przedłożeniu przez wnioskodawcę dowodów potwierdzających zakup artykułów i pomocy szkolnych.

1.4. Dofinansowanie zakupu podręczników w ramach rządowego programu „Wyprawka szkolna” w latach 2009-2010 otrzymało odpowiednio 184 uczniów w kwocie 30,6 tys. zł i 168 uczniów w kwocie 36,3 tys. zł.

Pomoc udzielona 29 uczniom, mimo przekroczenia kryterium dochodowego, nie przekraczała 10 % ogólnej liczby uczniów w klasach, których dotyczyła ta forma pomocy.

Procedury postępowania przy przyznawaniu tej pomocy były zgodne z prawem⁵.

2. Stwierdzone nieprawidłowości polegały głównie na:

- nierzetelnym planowaniu zapotrzebowania na środki rządowego programu „Wyprawka szkolna”,
- pozbawieniu wnioskodawców możliwości wskazania formy udzielenia stypendium szkolnego,
- nieprzestrzeganiu przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego w zakresie obowiązujących terminów załatwiania wniosków o udzielanie stypendiów szkolnych (26 spraw z 2009 r.),
- nieuwzględnieniu uzasadnienia prawnego w decyzjach, odmawiających przyznania świadczeń o charakterze socjalnym.

2.1. W latach 2009-2010 wydatkowanie dotacji na rządowy program „Wyprawka szkolna” wyniosło odpowiednio 46,9 % i 55,4 % przyznanych środków. Z otrzymanej dotacji w 2009 r. w kwocie 65.176 zł zwrócono kwotę 34.624,16 zł, a w 2010 r. z dotacji w wysokości 65.500 zł zwrócono kwotę 29.183,78 zł. Tak niskie wydatkowanie przyznanych dotacji wynikało z nierzetelnie planowanej kwoty zapotrzebowania. Potrzeby te rozpoznawane były przez Zespół przy współudziale dyrektorów szkół oraz ośrodka pomocy społecznej. Za działalność Zespołu w latach 2009-2010 odpowiadała ówczesna Dyrektor Pani J. W.

2.2. W żadnym ze 120 zbadanych wniosków nie wskazywano nazwisk rodziców ani nie dokonano wyboru formy świadczenia pomocy materialnej innej niż forma pieniężna,

⁵ Zobacz przypis 2.

wymaganych art. 90n ust. 4 pkt. 1 i 4 ustawy o systemie oświaty. Nieprawidłowość ta wynikała z błędnie ustalonego wzoru wniosku o przyznanie świadczenia pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów, stanowiącego załącznik nr 2 do uchwały nr XLVI/399/2006 Rady Miejskiej w Kcyni z dnia 27 października 2006 r.

2.3. Analiza kontrolna 120 wniosków pozytywnie rozpoznanych w latach 2009-2010, tj. 9,9 % wykazała, że 26 decyzji z 2009 r. wydano z przekroczeniem ustawowego terminu miesiąca, o którym mowa w art. 35 § 3 kpa (22 decyzje z przekroczeniem od 2-8 dni, 4 decyzje z przekroczeniem od 9-12 dni). Żadnego z wnioskodawców nie zawiadomiono o niezakończonym w ustawowym terminie i tym samym nie wskazano nowego terminu załatwienia sprawy oraz przyczyn zaistniałej zwłoki. Obowiązek ten wynika z treści art. 36 kpa. Niezachowanie wymaganych terminów w rozpatrywaniu wniosków uzasadniono dużą liczbą wniosków, które rozpatrywał jeden pracownik. Wszystkie (60) zbadane decyzje z 2010 r. wydane zostały w ustawowym terminie.

2.4. Na 1233 wnioski o przyznanie świadczeń o charakterze socjalnym, które wpłynęły w latach 2009-2010, negatywnie rozpoznano 18, tj. 1,5 % ogółem. Wszystkie decyzje odmawiające przyznania świadczenia o charakterze socjalnym nie zawierały uzasadnienia prawnego. Stosownie do art. 107 § 1 i 3 kpa decyzja powinna takie uzasadnienie zawierać. Uzasadnienie powinno obejmować wyjaśnienie podstawy prawnej, odmowy decyzji, z przytoczeniem przepisów prawa.

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę na ujmowanie w sentencji decyzji przyznających pomoc materialną (w 86 na 120 zbadanych decyzji), skierowanych do uczniów szkoły podstawowej lub gimnazjum, sformułowań właściwych uczniom szkół ponadgimnazjalnych, słuchaczom kolegiów nauczycielskich, nauczycielskich kolegiów języków obcych i kolegiów pracowników służb społecznych. Sformułowania te dotyczyły formy całkowitego lub częściowego pokrycia kosztów związanych z pobieraniem nauki poza miejscem zamieszkania. Wskazana forma, zgodnie z art. 90d ust. 4 ustawy o systemie oświaty jest właściwa tylko dla wymienionej grupy uczniów i nie dotyczy uczniów szkoły podstawowej lub gimnazjum. Decyzja ma charakter indywidualnego rozstrzygnięcia i nie powinna zawierać elementów uniwersalnych dla innej grupy wnioskodawców.

Odpowiedzialną za realizację zadań z zakresu pomocy materialnej przeznaczonej dla uczniów była Pani B. G. – referent w Zespole.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi oraz w związku z upoważnieniem na mocy uchwały Rady Miejskiej Nr IV/14/2010 z dnia 30 grudnia 2010 r. Kierownika Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kcyni do prowadzenia od 1 stycznia 2011 r.

postępowań w sprawach świadczenia pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów, Najwyższa Izba Kontroli odstępuje od sformułowania wniosków pokontrolnych i nie oczekuje informacji, o której mowa w art. 62 ust. 1 ustawy o NIK.

Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Panu Dyrektorowi prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Bydgoszczy umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen i uwag, zawartych w tym wystąpieniu.